Discurso llegit en la inauguració de la Capella del SS. ...

Dolors Monserdà de Macià

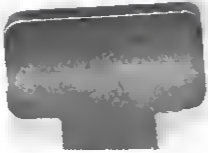

DOLORS MONSERDÁ DE MACIÁ

DISCURS LLEGIT EN LO SOLEMNE ACTE DE LA INAUGURACIÓ DE LA CAPELLA DEL SS. SACRAMENT DE SANT PAU DEL CAMP Y RESTAURACIÓ DELS CLAUSTRES.

BARCELONA, GENER DE 1908

Digitized by Google

EMINENTÍSSIM SENYOR:

SENYORES:

SENYORS:

INVITADA pel Reverent senyor Rector y per la Ilustre Obra de la iglesia de Sant Pau del Camp, á pendre part en aquesta festa en que se inaugura la capella que acaba de construirse, dech dirvos quan dificilment puch esbrossar la honrosa comanda que, ab més amabilitat sèva que ab mereixements meus, me ha estat encomanada.

Si en lloch de recordarvos de la meva humil persona, haguessiu fet l'encárrech á algun erudit historiayre ¡quán diferenta fora en aquestos moments la vostra delectació! Ell, esbargint, ab la llum de la ciencia histórica, les foscors del passat, vos haurla dut per la misteriosa via dels sigles, fins a trobar rastres carlovinges de Sant Pau, prop del mar y de Montjuich; y tot esplicantvos la fundació benedictina de la modesta aula

monástica de que sembla parlar la llegenda grabada á la llinda de la porta, y de la pedra sepulcral del fill de Wifred, primer compte de Barcelona, tot passant á parlarvos de la restauració que en el sigle XII hi feren Robert Gotart y sa muller Rotlandis, se extendría en sociológiques consideracions fins á demostrarvos la importancia de les Comunitats religiosas; sa acció dulcificadora de les crueses del feudalime, y per fi son pas civilisador á través de segles més propers, ingratament pagat ab les fogueres que abrandaren en lo any 35 les macises parets dels nostres capdals monastirs, y del mateix que en aqueixos moments nos aixopluga.

Si, en lloch del historiayre, haguessiu triat á algun expert artista, ¡oh! ¡qué vos en hauría dit de belles coses! Encés pe'l fervorós sentiment del art, vos hauría explicat com en aquelles llunyanes époques les cúpulos y 'ls campanars floríen en els camps, portant la vida á les afores; com els temples pronien ayres de fortaleses, puig que'l santuari tenía d'ampararse ab la forsa de les armes; com, ja més endevant, l'art y la civilisació feyen evolucionar l'arquitectura monástica, donantli la expressió del sentiment religiós y de la poesía del poble; y, passant á la estructura de ses línies, ab l' entusiasme dels grans devots, vos parlaría del místich esperit de contemplació que apar

despendres d'aquexes fexugues voltes, pera volar pels oberts semicercols vers al cel.

Y, per últim, si la vostra comanda s'hagués dirigit à un poeta, ¡oh! la gran, la somniadora, la sublim concepció del inspirat, ¡cóm hauría omplert de mágiques evocacions, d' artístiques imatges aquest lloch, desgranantvos, com à perles arrancades de la capdal corona de l'art, la fantasiosa poesía, la sugestiva forsa del misteri que cristallisa en aqueixes obertures de curves moresques, en que la migrada llum que hi filtra no es prou pera esvahir les ombres que envolten les lloses sepulcrals; aqueixa feresa sublim de les velles tombes que s'alsa y engrandeix haix les aclaparadores severitats del art románich. ¡Cóm, al foch creador de sa paraula, enumeraría les maravelles d' aqueixes esbeltes columnes, la valiosa originalitat de sos capitells, en los que les ayroses cistelles y les retallades fulles se retorsen y barreijen ab capritxosos monstres y dragons, toscament trehallats, com si l'artista 's complagués en deixar entre'ls primors del art románich el sagell de barbarie do la época en que's feu la construcció! ¡Oh cóm la fantasiosa pensa y la cisellada paraula del poeta s'agermanarien y completarien pera deixar gravades en enlayrades estrofes la incomparable poesía que durant tants anys ha restat reclosa y amagada entre mitj d'eixes rónegues pa-

rèts, perá ressorgir ab tota la riquesa de ses gales, en la gloriosa aubada de la potenta renaixensa de la patria catalana!

¡Oh! l' historiayre, l' artista y el poeta, ¡quina joya n'haurían fet del acte que ara celebrém! Pero jo, pobre dona reclosa dins dels estimats, pero reduhits límits de la propia llar, tau sols puch acontentarme en esser breu y vulgar cronista dels esforsos y dificultats que representa la construcció de eixa capella; y, mullant la ploma en la rosada del cor, y escribint en el vell pergamí dels recorts, vos faré una ingénua confessió dels motius que ha portat la meva humil y pobre intervenció en aquestes obres, dihentvos que allá en l'aubada de la meva joventut, quan encara no havía traspassat els primers quinze maigs de la vida, jo n' era feligresa de aqueixa antiga esglesia; jo hi ohía la santa Missa en los dies de festa; y en els feyners, dins la rónega capella que'l foch abrandá, devant de la imatge de Jesús clavat en creu, y de s'amorosa Mare martiritsada pe'ls sofriments del seu diví Fill, jo, corpresa per les primeres il·lusions del amor de tota la meua vida, posada als peus de la Verge Santissima, li contava les sensacions, les temenses y ansietats, que no m'atrevía encara á explicar á la meva bondadosa mare; y la celestial Regina, perdonantme que pensés més ab els sentiments del meu cor que ab aquella espa-

sa que Ella duya clavada en mitj del pit, escoltá les meves revelacions y atengué 'ls meus prechs. Y després... després ja no vaig ésser més feligresa de la vella parroquia de Sant Pau del Camp, y les felicitats nuvials, fruhides á l'ombra de la capdal iglesia de Santa Maria del Mar me feren oblidar egoistament, ingratament, del apartat camí que menava al rónech temple de Wifred; y passaren anys, ¡molts anys! y un matí me digueren que un foch intencionat havia omplert ab ses flames la capella del Santissim y carbonisat les imatjes de la Verge y de Jesús clavat en creu; y aleshores... aleshores com nos sol succehir ab tot lo que ja no te remey, ss'm presentá ab tota sa cruesa la negror de la meva ingratitut, y junt ab ella, la pobresa de l'apartada iglesia, la poca ajuda que's podia esperar d'aqueixa barriada obrera y cosmopolita; lo molt difícil que les gents piadoses, habitadores de barris més afortunats, vejessin per sos propis ulls l'apremianta necessitat de que'ls cors adolorits per la tribulació, en aquesta urb eminentment proletaria, poguessen, en adequada capella, reconfortar ses ánimes desolades en el sagrat bálsam de la Eucaristía!

Y aquestes dificultats que jo veya de lluny, el reverent senyor Rector d'aquesta parroquia les presenciava ab totes ses tristes conssqüencies; y, com en les caixes de les iglesies pobres, en lloch de capitals de reserva,

tan sols hi ha deutes, mossen Pau Ferrer comensá un dolorós pelegrinatge, una llarga capta d'almoynes, á la que'm plau fondament ferho conetar en aquestes planes, les senyores de Barcelona hi respongueren noble y generosament. A totes se'ls hi deu un entusiaste vot de gracies.

Pero, malgrat els seus esforsos, la empresa era dificil; el tempe de les profanacions artistiques felisment s'havia esvahit; el renaixement de Catalunya, portant ab ell el respecte y veneració per les joyes del passat, no permetía fer una capella vulgar; era precis construir y restaurar pera dir á les generacions venideres que 'ls noucentistes barcelonins sablen esmenar les malifetes dels profanadors; pero ¡ay! que ahont se necessitava un pilar sols hi havía un gra de sorra, y cada pedra que'l paleta aixecava se'n enduya ab ella una moneda que no tenía substitució.

Y les dificultats económiques cada dia eren més grans, y de l'antiga sala capitular, el llapis del reputat arquitecte Sr. Villar ne feya sorgir la nova capella que ha de hostatjar al Santissim Sagrament; y, baix la seva direcció, les seculars escales mudaven de lloch, y de les esbeltes columnes del hermosissim claustre, ne queyen les barroheres mortalles que durant tants anys les havien empresonades, pera que, com altres Llátzers, resseortis-

sen á la llum del dia, y als ulls admirats de les generacions presents, les esculpturals belleses que allá en la fondal dels segles, inspirats per la fe y l'amor á Deu hi obraren les nostres passades generacions.

¡Ah! senyors que m' escolteu, ¡volgueu tenirhi part en aqueixa artística ressurrecció! Cada hu de vosaltres en el cercle de les vostres amistats, treballeu pera que les gents dels barris aristocráticks s' arrivin fins á aquesta urb obrera y vegin ab sos propis ulls lo que ha sigut precis fer pera aixecar eixa capella y pera que ressorgis ab tota sa puresa'l maravellós claustre d' aquest históric temple, únich á Catalunya, aquest momonument que ¡trist es consignarho! mentres que hi ha barcelonins que ni sols el coneixen y altres que'l tenen en la major indiferencia, dotzenes d'estrangers venen de llunyes terres pera véurel y admirarlo.

Feu aquest petit esfors; perque, si be la capella está acabada, es molt lo que resta pera pagar; y 'ls accessoris falten tots. La porta no tè reixat, el Santissim no tè llantia adequada, l'altar no tè estoballes, ni canalobres, en fí, que hi manquen fins els ornaments més necessaris pera la celebració del culte.

Interesseuvos, donchs, pera que la caritat de les persones pladoses acabi lo que está pera fer; y, si no es possible que 'ls vostres noms

y'ls de tots els que ab les seves almoynes han contribuït á la terminació d'aquestes obres, restin grabats en les seves parets, les ánimes dels gloriosos reys que les aixecaren, les dels abats y monjos que devall d'aquestes voltes, hi entornaren el ritme dels seus resos, y les dels que en mitg de les revoltes del passat segle, hi ensenyaren ab els moderns estudis de la filosofía y de les matematiques, els cálculs de Newton y'l sistema de Copérnich, aquestes ánimes, que tenen devall de les lloses del vell claustre, la pols de sas carnals vestidures, els escriurán ab la rosada del agrahiment, allá ahont ni el temps ni les rencunies dels homes els podrán esborrar may més.

Institut
d'Estudis Catalans

Biblioteca de Catalunya

Núm. 33.346
Armari 233.7
Prestatge

Digitized by Google

Institut
d'Estudis Catalans

Biblioteca de Catalunya

Núm. 33.346
Armari 233.7.2.
Prestatge 52.M

Digitized by Google

1721.